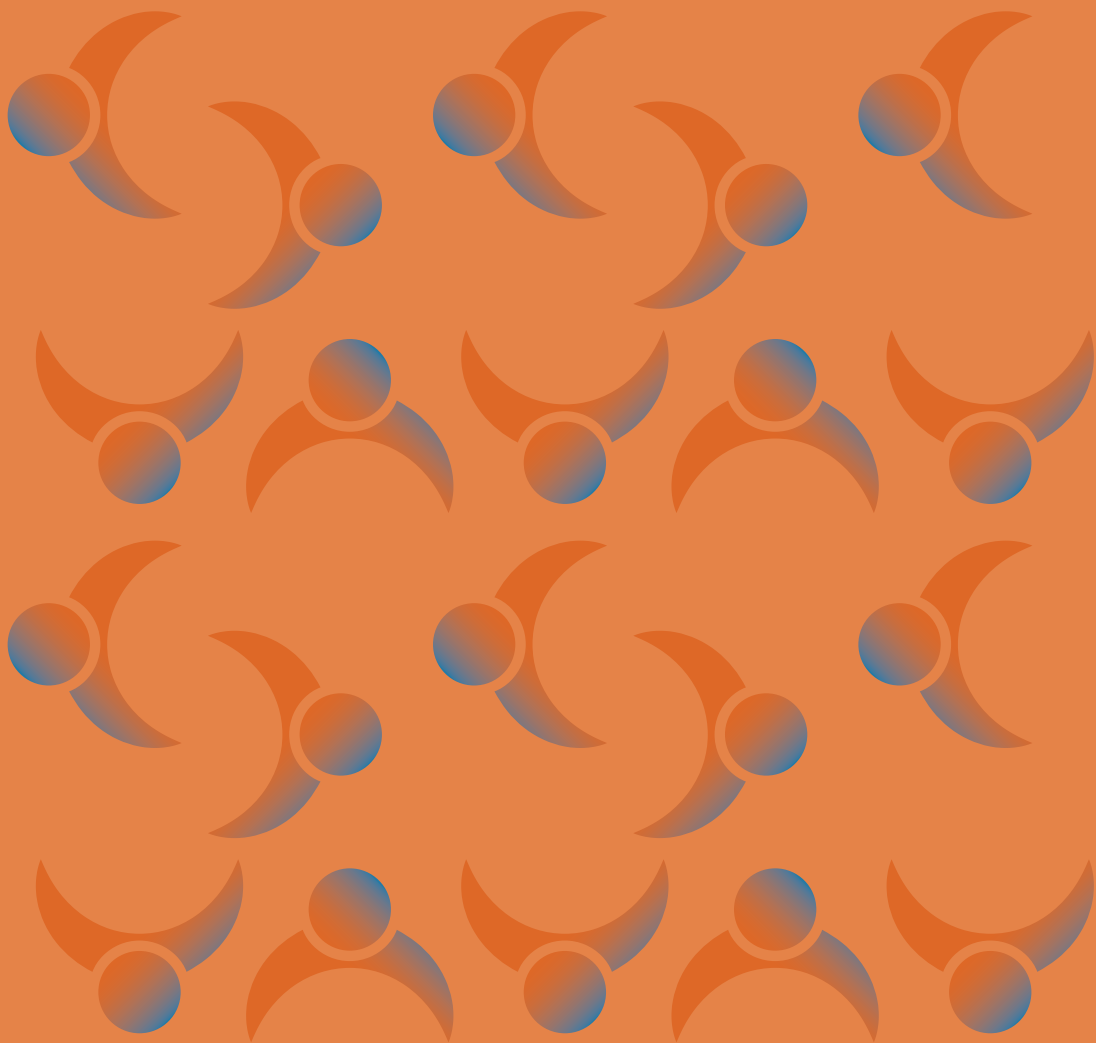

**INUIT
PISINNAATITAAFFIINUT
INSTITUTI**

Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi
Grønlands Råd for Menneskerettigheder

KALAALLIT NUNAANNI INNARLUUTILLIT PILLUGIT SULIASSAQARFIMMI INUIAQATIGIINNİK PEQATAATITSINERMUT TUNNGAVIIT

Quppersakkami matumani tunngaviit "Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit, peqataatitsineq aamma innarluutillit pillugit politikki" pillugu nalunaarusiavit aallaaveqarput (Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit aamma Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti, 2022).

Immikkut qutsavigerusuppagut Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalackersuisoqarfik kiisalu Kalaallit Nunaanni innarluutillit kattuffii.

e-ISBN: 978-87-7570-061-5

ISBN: 978-87-7570-050-9

Ilusilersuisoq: Hedda Bank

© 2022 Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit aamma Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti – Danmarkimi Nuna Tamakkerlugu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti Wilders Plads 8K
1403 København K
Telefon 32 69 88 88
www.menneskeret.dk

Saqqummersitatta paasiuminartuunissaat anguniarparput. Assersuutigalugu naqinnerit angisuut, titarnerit naatsut, oqaaseqatigiit ikittut, oqaatsinik avissinerit ikittut, tunuliaqutaa erseqqarissoq aamma sinaakkusikkat ersarissut atortarpavut. Paasiuminartuuneq pillugu uani paasisaqarnerugit: www.menneskeret.dk/tilgaengelighed

INNARLUUTILLIT PILLUGIT SULIASSAQARFIMMI INUIAQATIGIINNIK PEQATAATITSINERMUT TUNNGAVIIT

Kalaallit Nunaanni oqartussaasut NP-p Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissutaanik malinnissapput. Taamaaliussapput ilaatigut inuiaqatigiinni immikkoortuni assigiinngitsuni inatsisinik kiisalu politikkini, inunnt innarluutilinnut naligiimmik periarfissiisunik siuarsaasunik ineriartortitsinikkut naammassinninnikkullu. Tamatumunnga atatillugu oqartussaasut pisussaataapput inuiaqatigiit tusarniaavigissallugit peqataatissallugillu, matuma ataani Kalaallit Nunaanni innarluutillit kattuffii.

Innarluutillit pillugit isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaanni naammassiniarneqarnera pillugu nakkutiginninnermik suliaqarnermut atatillugu, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit aamma Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoqarfik suleqatigalugu Kalaallit Nunaanni innarluutillit kattuffiinik najukkami ataatsimiisitsinerit tallimat ingerlannikuuat, taakku Nuummi, Sisimiuni, Narsarsuarmi aamma Aasianni ingerlanneqarput, kiisalu katersiffiusumik ilaatigut inuiaqatigiinnit aamma oqartussaasunit attuumassuteqartuni peqataaffigineqartumik isumasioqatigiinnermik ingerlatsinikuullutik.

Tamanna tunngavigalugu inuiaqatigiinni peqataatitsinermut tunngaviit tulliuuttut nassaaraagut, isiginnittaaserput naapertorlugu Kalaallit Nunaanni inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiiniq pitsaanerusumik qulakkeerinninnissamut suliaqarnermik nukittorsaaqataasinnaasut.

Misilittakkat tunuliaqutaasut ilaatigut tunngavigaat, peqataasut utertitseqqinnerannit naliliinerinnillu ingerlalluartutut kiisalu suut pitsaanerusinnaanersutut misiginerigut.

Inuiaqatigiinnik peqataatitsinermut tunngaviit tassaapput:

- 1) Inuiaqatigiinni immikkoortuni arlalinni innarluutillit isiginnittaasaat eqqarsaatigineqassaaq
- 2) Immikkoortuni assigiinngitsuni tikikkuminassuseq
- 3) Inunnik ataasiakkaanik eqqarsaatiginnineq
- 4) Peqataasut akornanni assigiinngisitaarneq
- 5) Killiffinni qaffasissutsinilu assigiinngitsuni peqataatitsineq
- 6) Inuttut oqaluttuassanik inissaqartitsineq

Tunngaviit arlallit taakku aamma NP-p Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissutaani qitiusumik inissisimapput. Tulliuuttumi innersuussutigaarput, tunngaviit ilisimaneqarluartut taakku Kalaallit Nunaanni politikikkut ineriartortitsinermi aamma aalajangiisarnerni inuiaqatigiinnik peqataatitsinissamut aalajangersimasumik pisussaaffiliinermut atatillugu qanoq ilanngunneqarsinnaanersut.

Oqaaseqatigiit "Nothing about us without us" ("Peqataatinnata pinnata") 1990-ikkunnili nunarsuarmi innarluutillit pillugit siuarsaanermi akisuavoq. Oqaasinnaaq taanna malillugu innarluutillit pillugit isumaqatigiissut inuit innarluutillit peqatigalugit inuillu innarluutillit allannikuuat. Isumaqatigiissummik taamaattumik piumasaqaataavoq, inuit innarluutillit nunani ataasiakkaani isumaqatigissutip atulersinneqarnissaa qulakkeerniarlugu sulinermi peqataassasut.

INUIAQATIGIINNI IMMIKKOORTUNI ARLALINNI
INNARLUUTILLIT ISIGINNITTAASAAT
EQQARSAATIGINEQASSAAQ

Siammasissumik isumaavoq, innarluutillit pillugit politikki aamma innarluutillit pillugit inatsisit isumaginninnermi inatsisip kingorna tapersuinermut aamma iliuseqarnermut attuumassuteqartut pingaarnarpaasut. Inuiaqatigiinnik peqataatitsisunik inunnik innarluutilinnik naligiissumik periarfissaqartitsisunik pilersitsiniarutta, innarluutillit pillugit politikki aamma innarluutillit pisinnaatitaaffii immikkoortutut aamma pingaaruteqanngitsutut isigisarnerat unitsittariaqarparput. Immikkut killilikkamik ukkatarinnittarnermit nalinginnaasumik ukkatarinnittoqartalissaq.

Tassunga atatillugu innarluutillit pillugit isumaqatigiisummi pisussaaffiup nalinginnaasup innarluutillit isiginnittaasaannik saqquminerpaasutut (mainstreaming) isiginnilernissaq pingaaruteqarpoq. Saqqumisitsinerpaanerup imaraa, pisortani oqartussaasut inuit innarluutillit tamarmik immikkut immikkoortuminni pisinnaatitaaffiinik suliaqassasut. Tamanna isumaqarpoq, pisortani oqartussaasut politikkini tamani, pilersaarutini tamani aamma allaffissornerni tamani inunnut innarluutilinnut attuumassuteqartuni, inuit innarluutillit peqataatissavaat kiisalu pisinnaatitaaffii naligiimmillu pineqarnerat eqqarsaatigissavaat.

Inuit innarluutillit kiisalu kattuffiit, taakkununga sinniisuusut peqataatinnissaannut pisussaaffik, politikkinik taama ittunik ineriartortitsinermik suliaqarnermillu sulinermi isigissallugu pingaaruteqarpoq. Assersuutigalugu tassaasinnaapput Naalackersuisut atuarfeqarfimmi inatsisunik piareersaallutillu suliaqaraangata, kommuni utoqqarnut suliniutinik aallartisaagaangat, aamma oqartussaasut sanaartukkamik nutamik attaveqaqatigiinnermillu nutamik pilersaarusioreaangata.

OQAASEQ SAQQUMINERPAANEQ (MAINSTREAMING)

Mainstream qallunaatut toqqaannartumik nutserlugu 'hovedstrøm'.

Oqaaseq suaassutsit naligiisitaaneranni atorpeqartarpoq.

Oqaaseq naligiimmik pinninneq pillugu politikkimut atatillugu

atorneqaraangami, isumaqartarpoq, naligiimmik pinninneq

politikikkut saqqumisinnerpaaneqassasoq, saniatigut

sammineqaannarani. Saqqumisitsinerpaaneq matumani politikikkut

sulinermi tassaavoq nalinginnaanerpaat suleriaatsillu.

Saqquminerpaaneq ilaatigut pingaaruteqarpoq, innarluutillit pillugit isumaqatigiisummik suliaqarnerup siuarsarnissaanut sukkut suliniuteqartoqassanersoq pillugu ataatsimut takunnissinnaanermik qulakkeerinninniarnemi. Aporfiit inuiaqatigiinnit pilersinneqartut, inunnik innarluutilinnik inuiaqatigiinni tamakkiisumik sunniuteqartumillu peqataanissamut aporfilersuisut allanngujuitsuunngillat. Taamaattorli inuiaqatigiit ineriartornerat malillugu aporfinnik nutaanik peqalersinnaavoq. Tamatumunnga assersuutaavoq digitalinngorsaaneq ingerlasoq. Inuiaqatigiinni digitalinngorsaanerup annertusiartuinnarnerata assersuutigalugu inunntut isigisinnaassutsikkut innarluuteqartunut aamma inunntut tarnikkut innarluuteqartunut unammillernartunik nutaanik pilersoqarsinnaavoq. Unammillernartut taakku isumaqatigiissutip malinneqarnissaa qulakkeerniarlugu oqartussaasut ingerlaavartumik sulinerminni eqqarsaatigisariaqarpaat.

IMMIKKOORTUNI ASSIGIINNGITSUNI
TIKIKKUMINASSUSEQ

Innarluutillit pillugit isumaqatigiisummi tikinneqarsinnaaneq pisinnaatitaaffiuvoq qitiusutut inissisimasoq. Tikinneqarsinnaaneq piumasagaataavoq, isumaqatigiisummi pisinnaatitaaffiit arlallit piviusunngortinneqarsinnaanerannut. Avatangiisit tikinneqarsinnaasut kateriffinnut, inuit ataatsimoorfiinut ataatsimullu isigalugu inuiaqatigiinni peqataanermut annertuumik pingaaruteqarput. Tamanna aamma kattuffinni peqataanissamut periarfissanut kiisalu politikikkut ingerlanermi peqataasinnaanermut atuuppoq.

Tikinneqarsinnaannginneq taamaattumik aamma inuit innarluutillit ineriartornermi peqataasinnaaneranunut kiisalu politikkinik inatsisinillu kiisalu aalajangiiniarnernik allanik ineriartortitsineranut suliaqarnermullu peqataasinnaaneranunut sorpassuartigut akornutaasinnaavoq.

Oqartussaasut sulineranni kiisalu aalajangiiniarnerni, inunnut innarluutilinnut attuumassuteqartuni inuiaqatigiinnik peqataatitsinissaq kissaatigigaanni, taamaattumik peqataatitsiniarnermi tikinneqarsinnaanerup kiisalu killiffiit assigiinngitsut piusinnaasut eqqarsaatiginissaat pingaaruteqarpoq. Aamma pingaaruteqarpoq tikinneqarsinnaaneq assigiinngitsutigut eqqarsaatiginissaa.

Assersuutitut tulluuttut eqqaaneqarsinnaapput:

Assersuut 1 – Allakkanik atugassanik pissarsisinnaaneq:

Assersuutigalugu allakkanik atugassanik tusarniaanermut atatillugu imaluunniit ataatsimiinnissamut piareersaatitut nassiussiniaraanni imaluunniit saqqummiussiniaraanni, qulakkeerneqartariaqarpoq, atugassat tamanit pissarsiarineqarsinnaasumik nassiunneqassasut imaluunniit saqqummiunneqassasut. Tamanna aamma elektroniskiusunut atuuppoq. Allakkanik atugassanik pissarsisinnaanermi ilaatigut allakkap isikkuanut, matuma ataani naqinnerit typiunut, immikkoortut annertussusaannut aamma qalipaataanut piumasaqaatit ilaapput.

Assersuut 2 – Ornigulluni tikinneqarsinnaaneq:

Ataatsimiinnernik, inuiaqatigiinnit sinniisunik peqataanissamut aggersaasoqarsimatillugu pilersaarusionerq aamma assersuutaavoq. Ataatsimiinnerit taama ittut inini tikinneqariaannaasuni sapinngisamik ingerlanniarneqartassapput. Pissutsit malillugit imaassinnaavoq illuni init, tummeqqakkoorfissaanngitsut kiisalu perusersartarfinnik kørestolertunut naleqqussagaasunik peqartut ataatsimiiffiginiarnissaat pingaaruteqarsinnaavoq. Ilanngullugu isumassarsiatsialaasinnaavoq tikikkuminassuseq aggersaanermi nassuiarnissaa. Taamaaliornikkut pinaveersartinneqarsinnaavoq, qaaqqusaasut ilaasa ataatsimiinnermut takkutinngitsoornissaat, ataatsimiiffissap tikikkuminaratannngissinnaanera annilaanngatigalugu.

Assersuut 3 – Paasissutissanik ingerlatitseqqinernillu

pissarsisinnaaneq: Assersuutit pingajuattut taaneqarsinnaavoq, inuit innarluutillit ilaasa pisariaqartissinnaammassuk, oqartussaasut paasissutissat pillugit ajornaatsumik paasiuminartumillu atassuteqarnissaat ingerlatitseqqinissaallu. Suliniutit aalajangiiniarnerillu, inunnut innarluutilinnut attuumassuteqartut, sukkasuumik pingaarnerinnarnik, piffissaq ungasissoq pillugu aamma paasiuminaatsunik imaqalipallassinnaapput. Assersuutigalugu nuna tamakkerlugu innarluutillit pillugit politikikkut iliuusissatut pilersaarut pillugu sulineq. Pisuni taama ittuni inuiaqatigiinnik peqataatitsinissaq qulakkeerniarlugu peqataatitsiniarnermi pingaaruteqarsinnaavoq imarisat aalajangersimasunngortinnerunissaat, tigussaasunngortinnissaat taamaaliornikkullu pissarsiariuminartunngornissaat sulissutigissallugu.

Erseqqissarneqassaaq, tikikkuminassuseq inunnut innarluutilinnut taamaallaat iluaqutaanngimmat. Eqimattat allat, tikikkuminassuseq pillugu suliniutinik iluaquteqarsinnaasut ilaatigut tassaapput utoqqaat kiisalu inuit piffissami sivikitsumi pitsorluuteqartut, assersuutigalugu inuit ajaappiartut niukket napisimanertik pissutigalugu. Attaveqarneq paasissutissallu paasiuminartut assersuutigalugu meeqqanik peqataatitsinermi iluaquterujussuusinnaapput, soorlu kalaallisut qallunaatullu oqaluttaaneq iluaqutaasinnaasoq.

INUNNIK ATAASIAKKAANIK EQQARSAATIGINNINEQ

Pisut ilaanni inuit ataasiakkaat immikkut eqqarsaatiginissaat pisariaqarsinnaavoq, tamatumani pisuni aalajangersimasuni, soorlu assersuutigalugu ataatsimiinnermut imaluunniit tusarniaanermut atatillugu peqataallutillut peqataatinneqarnissaat qulakkeerniarlugu.

Innarluutillit pillugit isumaqatigiisummi allassimavoq soqutigittarneq taama ittoq naammaginartumik tulluarsaanertut taaneqartartoq. Naammaginartumik tulluarsaanermik isumaqartinneqarpoq iliuuseqarnerit pisariaqartut tulluartullu, immikkut illuinnartumik annertuumik nanertuusiinermik imaqaanngitsut, inuup innarluutillip pisumi aalajangersimasumi peqataatinneqarnissaa qulakkeerniarlugu iliuuserineqartut.

Assersuutitut tulluuttut eqqaaneqarsinnaapput:

Assersuut 1: Naammaginartumik tulluarsaaneq ilaatigut pisuni tassaasinnaavoq, inunnik ataasiakkaanik peqataasoqarnissaanut qulaakkeerinninniarluni tikikkuminarsaanermi iliuuseqarnerit nalunginnaasut naammangikkaangata. Soorlu assersuutigalugu taaneqarsinnaavoq, ataatsimiinnissaq illumi, isaarissamut majorallattarfimmik peqartumi elevatoraqartumilu ingerlanneqarnissaa pilersaarutaagaluartoq, inuit ilaat, soorlu assersuutigalugu kørrestolertut, illumi automatiskimik

matunik ammaatinik peqanngippat matumik ammaanissamut ajornakusoortitsisinnaasut. Pisumi taamaattumi pisariaqarsinnaavoq pineqartut illumut isernissaannut ikiorneqarnissaat.

Assersuut 2: Naammaginantumik tulluarsaanermut assersuut alla tassaasinnaavoq, ataatsimiinnissamut imaluunniit pisussamut atortussanik naqinnernik angisuunik allassimasoqartunik naqiterinissaq anisitsinissarlunniit, taamaasilluni inuup isigiarsuttup allassimasut pitsaanagerusumik atuarsinnaassammagit. Aamma imaassinnaavoq, atugassat siusinaarluni pineqartumut nassiunneqarnissai, taamaasilluni ataatsimiinnissaq sioqqullugu misissoreersinnaassammagit imaluunniit computerimik imaluunniit tabletimik naqinnernik allisitsisinnaasumik nassarsinnaassammat.

Assersuut 3: Ataatsimiinnermut atatillugu tusilartunut ussersorluni nutserisoqarnissaq aamma naammaginantumik tulluarsaanermut assersuutaasinnaavoq. Kalaallit Nunaanni ussersorluni nutserisussanik pissarsiniarnermi unammillernartut immikkut ittut eqqarsaatigalugit, iliuseqarneq taamaattoq pissutsit naapertorlugit aningaasartuutunik annertuumik imaluunniit aaqqissuisumut iluaqutissanik atuinermik annertuumik atassuteqarsinnaavoq. Nalilerneqartuaannartariaqarpoq, tamanna iliuseqarnertut immikkut annertuumik nanertuutaasutut isigineqassanersoq.

Ataatsimiinnermik imaluunniit allatut aaqqissuussinermik inuiaqatigiinnit peqataaffigineqartussamik pilersaarusiораanni, isumassarsiatsialaasinnaavoq peqataasut siusinaarluni aperinissaat, immikkut pisariaqartitsinersut. Peqataanissamut immersugassanik atuigaanni assersuutigalugu immikkoortumik ilanngussisoqarsinnaavoq, peqataasussat allassinnaallutik, pitsorluttuuneq pissutigalugu immikkut ikiorneqarnissamik pisariaqartitsillutik.

PEQATAASUT AKORNANNI ASSIGIINNGISITAARNEQ

Inuit innarluutillit eqimattaapput assigiinngisitaartut, inuit pineqartut assigiinngitsorujussuarnik piumasaqarlutillu pisariaqartitsisuupput. Inuit eqimattat assigiinngitsunik nikerartunillu pitsorluttuupput. Taamaattumillu assigiinngitsorujussuusinnaavoq, inuit pineqartut ulluinnarni kiisalu inuiaqatigiinni avatangiisiminni sorlernik qanorlu annertutigisunik aporfeqarnersut. Innarluutillit pillugit

isumaqatigiisummik naammassinninniarluni suliaqarnermi inuiaqatigiinnik peqataatitsinermi pingaaruteqarpoq, assigiinngisitaarnerup tamatuma isiginiarnissaa.

Peqataatitsinissaq aaqiissuukkaanni taamaattumik isumassarsiatsialaasinnaavoq saqqummiussinermi annertussutsit assigiinngitsut eqqarsaatiginissaat. Tamanna inuiaqatigiinnit sinniisunut kiisalu inuiaqatigiinni immikkoortuni aalajangersimasuni sinniisunut atuuppoq.

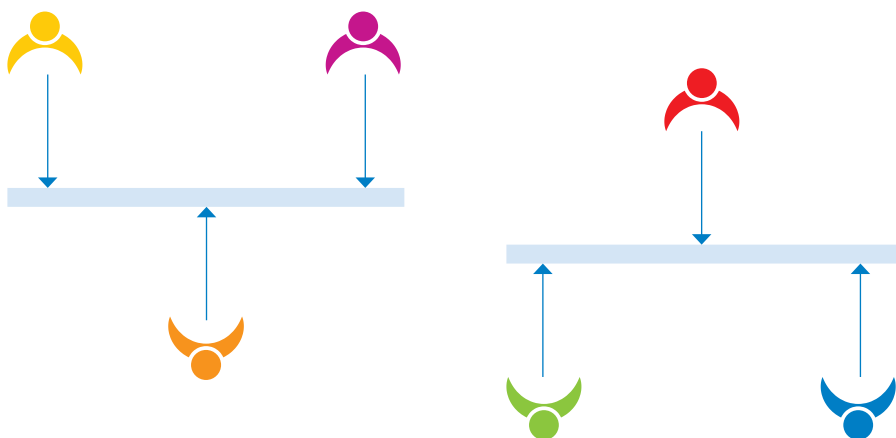
Suliniut imaluunniit pilersaarut peqataatitsinissap tunuliaqutigisaa eqqarsaatigalugu, ilaatigut isumaliutersuutigineqarsinnaavoq makku ilannguttariaqarnersut:

Innarluutit assigiinngitsut pillugit sinniisut, matuma ataani timikkut, tarnikkut, maluginiutitigut aamma eqqarsartaatsikkut pitsorluttuuneq. Sinniisut taamaattut innarluutillit kattuffiik assigiinngitsunik peqataatitsinikkut naapinneqarsinnaapput.

Inuunermi killiffinni assigiinngitsuni sinniisut, matuma ataani meeqqat, inuusuttut, inersimasut aamma utoqqaat. Assersuutigalugu atuarfimmi suliniut, meeqqanut innarluutilinnut attuumassuteqartoq pineqarpat, innarluutillit kattuffii kiisalu meeqqat pillugit kattuffiit peqataatinneqarnissaat naleqquttuusinnaavoq.

Inuiaqatigiinni immikkoortuni sunnerneqartumi imaluunniit sunnerneqartuni sinniisut. Tamatumani ilaasinnaapput oqartussaasunit attuumassuteqartunit, suliffeqarfinnit imaluunniit kattuffinnit soqutigisaqartunit sinniisut. Assersuutigalugu suliffeqarfeqarfimmi inatsimmik suliaqarneq pineqarpat, aamma sulisitsisunut innarluutilinnut attuumassuteqarsinnaasoq, suliffeqarfeqarfimmit illua-tungiusut aamma innarluutillit kattuffiisa peqataatinneqarnissaat naleqquttuusinnaavoq.

KILLIFFINNI QAFFASISSUTSINILU ASSIGIINGITSUNI PEQATAATITSINEQ

Suliniuummi killiffinni assigiinngitsuni inuiaqatigiinnik peqataatitsinissamik qulakkeerinninnissaq qitiuvoq, assersuutigalugu innarluutillit pillugit iliuusissatut pilersaarummik suliaqarnermut naammassinninnermullu atatillugu. Inuit innarluutillit kiisalu kattuffiit taakkununga sinniisuusut, iluaqutaasunik ilanngussassaqarsinnaallutillu isiginnittaaseqarsinnaapput, aallartisarnermi saqqummiunneqarnissaannut oqallisigineqarnissaannullu pingaaruteqarsinnaasunik, soorlu aamma naammassinninnermut kiisalu inaarutaasumik naliliinermi pingaaruteqarsinnaasut.

Taamatuttaaqq qaffasissutsini assigiinngitsuni peqataatitsinissap qulakkeernissaa qitiusinnaavoq, matuma ataani najukkami, nunap ilaani nunalu tamakkerlugu. Nuna tamakkerlugu peqataatitsineq assersuutigalugu tassaasinnaavoq inatsisissatut siunnersuutininik nunami innarluutillit kattuffiinut tusarniaassummik naassiussineq. Tamanna inatsisissatut siunnersuutinut, inunnut innarluuteqartunut aalajangersimasumik tunngasunut tusarniaanernut taamaallaat atuutinngilaq, kisiannili inuiaqatigiinni immikkoortuni qitiusuni inatsisinut, inunnik innarluuteqanngitsunik innarluutilinnillu sunniisunut atatillugu atuuppoq. Peqataatitsineq nuna tamakkerlugu aamma innarluutillit pillugit suliaasaqarfimmi inuiaqatigiinni sinniisunik, nuna tamakkerlugu suliniutinut aamma iliuusissatut pilersaarutinut malittarinnettussanik toqqaanikkut pisinnaavoq.

Peqatigitillugu puigorneqassanngilaq qanilluinnartunik najukkamilu peqataatitsineq. Ilaatigut tamanna tapeeqataasinnaavoq najukkami aalajangiisartut, najukkami inuiaqatigiinni sumi iliuuseqartoqarsinnaaneramik paasinninnerannik, kisiannili ataasiakkaanut annertuumik isumaqarsinnaavoq inuiaqatigiinni inuunermut sunniuteqarnek peqataanissamullu periarfissaqarnek, tamatumuunalu inuup inuttut ineriartorneranut sunniuteqarsinnaalluni.

INUTTUT OQALUTTUASSANIK INISSAQARTITSINEQ

Kalaallit Nunaanni inunnut innarluutilinnut unammillernartut annertupput ajornartuullutillu. Inuit innarluutillit kiisalu inunnut innarluutilinnut qanigisaasut taamaattumik ulluinnarni namminneq imaluunniit qanigisamik misigisaannik kiisalu aporfiinik annertuumik sunnertisimasinnaapput.

Inuit innarluutillit kiisalu kattuffiit taakkununnga sinniisut peqataatinneranni, inuttut misigisat taamaattumik akissutini pissarsiarineqartuni initoorujussuusinnaapput. Assersuutigalugu innarluutillit pillugit suliaasaqarfimmi unammillernartut aamma aaqqiissutissaasinnaasut pillugit aperigaanni, inuiaqatigiinni sinniisut amerlasoorpassuit akissutiminni namminneq inuttut misigisatik aallaavigalugit tunngavigalugillu oqaluttuarterput.

Oqartussat Kalaallit Nunaanni innarluutillit pillugit isumaqatigiisummik naammassinninnissamik suliaqarneranni, pingaaruteqarpoq, inuiaqatigiinni oqaloqatigiinneq nalinginnaasumik pissutsinut aamma inuiaqatigiit aaqqissugaanerannut tunnganissaa.

Aammali inuttut oqaluttuassat inissaqartinnissaat pingaaruteqarsinnaavoq – pingaartumik inuiaqatigiinnik qanittumik najukkamilu peqataatitsinermi. Assersuutigalugu kommunini kiisalu illoqarfinni aamma nunaqarfinni politikikkut suliniutinik ineriartortitsinermut naammassinninnermullu atatillugu pisinnaavoq.

Ataatsimiinnermut atatillugu inissaqarpat, inuiaqatigiinni sinniisut inuttut misigisatik kiisalu unammilligassatik avitseqatiissutiginissaannut, tamanna peqataasut akornanni ataqatigiinnermik misigilersitsisinnaavoq, taamaasillunilu inuiaqatigiinnik nukittorsaalluni. Oqartussaasut tungaannit aamma suliaasaasinnaavoq inuttut oqaluttuaq oqallinnermik nalinginnaasumut aaqqissuussamullu kivitsinermut aallaaviutinnissaa.

PAASISAQARNERORUSUKKUIT

Matumani kalaallit nunaanni inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii kiisalu inuiaqatigiinnik peqataatitsineq pillugit paasisaqarnerusinnaavutit

Inuit Innarluutillit Pisinnaatitaaffii pillugit NP-p Isumaqatigiissutaa (innarluutillit pillugit isumaqatigiissut). Uani kalaallisut pissarsiarineqarsinnaavoq: https://naalackersuisut.gl/~/media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Familie/GL/FN_konvention_handicap/FNs_handicapkonvention_kal.pdf

Uani qallunaatut tuluttullu atuarneqarsinnaavoq: <https://www.retsinformation.dk/eli/ltc/2017/20>

Tilioq (2020), Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit 'NP'-p isumaqatigiissutaat – Atuaruminarsagaq. Kalaallisut qallunaatullu uani pissarsiarineqarsinnaavoq: <https://tilioq.gl/wp-content/uploads/2020/03/Handicap-Konventionen-2020-Edition-Digital.pdf>

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti aamma Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit (2019), 'Innarluutillit – Kalaallit Nunaanni killiffik 2019'. Kalaallisut qallunaatullu uani pissarsiarineqarsinnaavoq: <https://menneskeret.dk/udgivelser/handicap-status-groenland-2019>

NP-mi Innarluutillit pillugit Ataatsimiititaliarsuup innarluutillit pillugit isumaqatigiisummi artikel 4, imm. 3, aamma artikel 33, imm. 3-mut, inuit innarluutillit isumaqatigiisummik naammassinninnermi aamma nakkutilliinnermi peqataanneqarnerat pillugu Nalinginnaasumik Oqaaseqaataa. 'General comment No. 7 (2018) on the participation of persons with disabilities, including children with disabilities, through their representative organizations, in the implementation and monitoring of the Convention, CRPD/C/GC/7. Uani pissarsiarineqarsinnaavoq: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/7&Lang=en

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit nittartagaat: <https://humanrights.gl/>

NIIK nittartagaa: <https://www.niik.gl/>

Tilioq nittartagaa: <https://tilioq.gl/>